

KRONIKA**E-City: mednarodna konferenca projekta FUTURE**

Bratislava, Slovaška, 2.–5. 2. 2006

Pomen mesta in mestnih regij v evropski regionalni politiki narašča, a se na drugi strani pojavlja problem zaradi pomanjkanja interdisciplinarnih raziskav na tem področju. Koncept projekta FUTURE (*Future Urban Research in Europe*) je ravno v premostitvi razlik znotraj znanstvenih disciplin, ki raziskujejo mesta v sodobnih razmerah globalizacije. Projekt FUTURE v celoti financira Evropska komisija in je namenjen mlajšim generacijam raziskovalcev, ki bi sodelovali pri razpravi o prihodnosti evropskih mest. Prva izmed štirih konferenc se je odvijala februarja 2006 na Tehnični univerzi Slovaške v Bratislavi. Organizacijo so izpeljale univerze iz Weimarja, Karlskrone, Örebra, Madrida in Bratislave.

Prva konferenca z naslovom E-City je bila posvečena interdisciplinarnemu obravnavanju vplivov novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij na življenje v mestu. Izpostavljeno je bilo glavno vprašanje, kako lahko mesta najbolje izkoristijo številne priložnosti, ki jih nudijo omenjene tehnologije. Razprave so se dotikale predvsem ekonomskih ugodnosti, ki izhajajo iz razvoja novih tehnologij ter posledičnih novih oblik proizvodnje. Predvsem se je izpostavil pomen kulturne (ali kreativne) industrije, ki temelji na novih tehnologijah in ustvarja številna delovna mesta ter močno prispeva k preoblikovanju sodobnega mesta. Omenjale so se zlasti različne dejavnosti, kot so oglaševanje, oblikovanje spletnih strani, izdelovanje in posredovanje digitalnih vsebin, glasbe in filma ter številne druge dejavnosti, ki temeljijo na sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologijah. Te aktivnosti upoštevajo tudi lokacijske dejavnike, kot so na primer estetsko lokalno okolje, visoka opremljenost z moderno infrastrukturo ter izobraženost in prilagodljivost delovne sile.

Del razpravljavcev se je usmeril tudi na negativne plati novih tehnologij v sodobnih mestih, saj je razvoj prehitel določene skupine prebivalcev, ki so se niso uspele prilagoditi. Gre za starejše prebivalstvo mest ter šibkejšje družbene sloje, ki nimajo dostopa do novejših tehnologij. Ta razkorak, ki je zelo značilen za sodobne družbe, se pogosto označuje kot »digitalni razkorak« in predstavlja zahtevno nalogo za družbo prihodnosti.

Udeleženci konference so bili zbrani s celotnega sveta in vsi so imeli priložnost predstaviti svoje poglede na razvoj sodobnega mesta. Zborovanje ni pomenilo konca razprave, saj so organizatorji oblikovali spletno stran, namenjeno nadaljevanju diskusije in izmenjevanju izkušenj tudi po končani konferenci. Največja prednost konference je izhajala iz dejstva, da so se zbrali mlajši raziskovalci iz najrazličnejših ved (geografi, sociologi, načrtovalci) in okolij (Evropa, Združene države Amerike, Azija). Zborovanje in večdnevne delavnice so se izkazale za odličen način izmenjavanja idej in udejanjanja teoretskih in praktičnih raziskav na nivoju mesta.

David Bole

3. sestanek raziskovalcev INTERREG projekta DIAMONT

Ljubljana, Prešernova dvorana SAZU, 11.–12. 3. 2006

Organizacijo 3. sestanka partnerjev mednarodnega projekta DIAMONT je prevzel Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je eden od 8 partnerjev v konzorciju. Temeljni namen srečanja, ki je potekalo je v Prešernovi dvorani v prostorih Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je bil pregledati tekočega dela v trenutno potekajočih delovnih paketih ter vzpodbuditi razpravo o povezavah med posameznimi delovnimi paketi.

DIAMONT – projekt v okviru Interreg IIIB programa za območje Alp teče že drugo leto. Združuje znanstvenike in strokovnjake iz šestih evropskih držav: Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Slovenije in Švice, ki iščejo in razvijajo nove poti regionalnega razvoja v alpskem prostoru. Projekt, katerega polno ime se glasi Podatkovna infrastruktura za Alpe: omrežna tehnologija po meri gora (*Data Infrastructure*

in the Alps: Mountain Orientated Network Technology), je zasnovan kot podpora prenovi zasnove in vsebine ter ponovnemu zagonu Sistema za opazovanje Alp in informiranje o njih (SOIA). Projekt je bil zamišljen v organih Alpske konvencije in njegov cilj je soočiti vsebino Alpske konvencije s pričakovanji strokovnjakov ter zahtevami prebivalcev; določiti neskladja, ki vplivajo na razvojne procese v regionalnem razvoju; izpostaviti pomembna razvojna vprašanja ter možnosti vzdržnega razvoja ter ob upoštevanju kazalnikov izdelati orodja regionalnega razvoja.

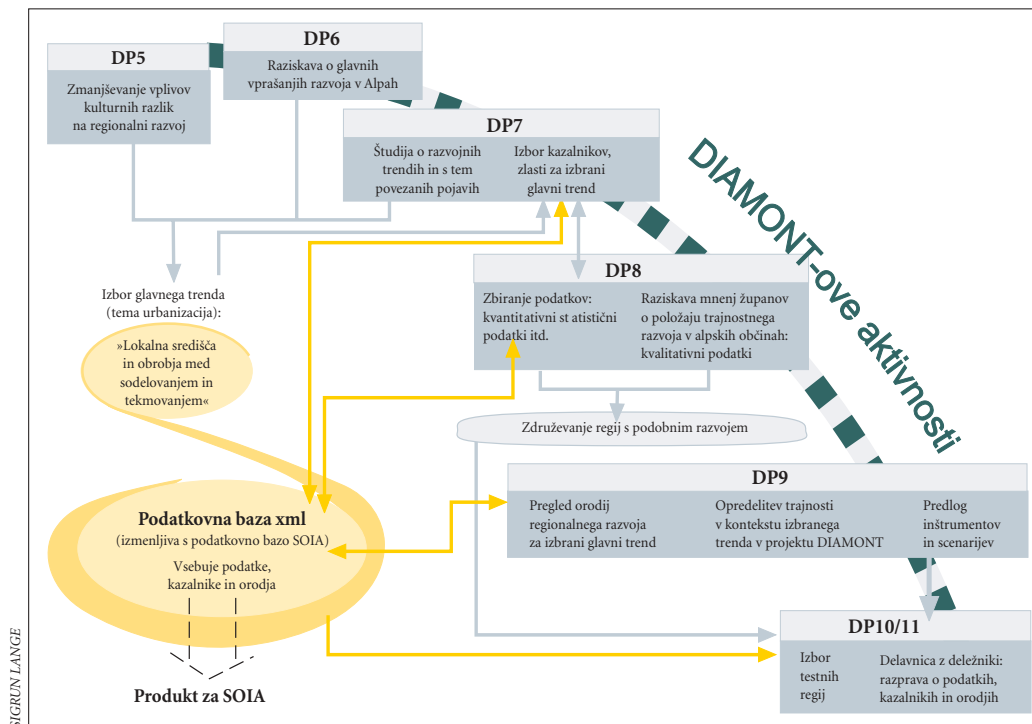
V času srečanja v Ljubljani sta bila dva od sedmih vsebinskih delovnih paketov (DP) skoraj gotova: DP5 in DP6. Namen DP5 je bil ugotoviti vpliv kulturnih razlik na trajnostni regionalni razvoj Alp v prihodnosti. Cilj je oblikovanje trdne osnove za nadaljnje znanstvene razprave. V idealnih razmerah bi to lahko bil začetek procesa, ki bo okrepil medsebojno razumevanje podobnosti, razlik in posebnosti vsake alpske regije. S bo zagotovljena osnova za nadzorovanje trajnosti pri regionalnem razvoju v okviru Alpske konvencije. Ne preseneča, da rezultati raziskave DP5 do določene mere opredeljujejo vpliv ukrepov regionalne politike na raznolikosti: v vseh alpskih državah si prizadevajo (čeprav so v podrobnostih razlike), da bi zmanjšali regionalne družbenoekonomske neenakosti s spodbujanjem gospodarske konkurenčnosti, inovativnosti in produktivnosti. Vsem je tudi skupna težnja po vse večji osredotočenosti na regionalne moči in potenciale. Skupno je tudi jamstvo za trajnostni razvoj, ki je običajno povezan s prizadevanji za povečanje vpliva udeležbenih in integrativnih procesov in z iskanjem najboljše kombinacije *bottom-up* in *top-down* principa pri sprejemanju odločitev v regionalni politiki. Če na institucionalne vidike regionalne politike pogledamo od blizu, opazimo znatne razlike med alpskimi deželami: čeprav imajo vladne službe največkrat na skrbi izvajanje regionalne politike, obstajajo očitne razlike v smislu »ozemeljske geometrije«, to je. katere vladne ravni so odgovorne za take ukrepe. Kljub splošni tendenci vedno večje vključenosti civilne družbe so velike razlike v stopnjah sodelovanja in pritegnitvi zasebnega partnerstva.

Namen DP6 je bil pridobiti splošno predstavo o najpomembnejših zadevah, ki vplivajo na sedanji in prihodnji razvoj Alp. K sodelovanju v raziskavi s pomočjo metode *Delphi* smo povabili strokovnjake in déležnike iz vseh sodelujočih dežel. Podali so svoja mnenja o izzivih, problemih in možnostih, ki so

IGOR LAPAJNE

Slika 1: Udeleženci sestanka v Ljubljani

Slika 2: Potek delovnih paketov pri projektu DIAMONT

že tu ali pa se bodo morda pojavili v prihodnosti. Po teh ocenah so bili opredeljeni ustrezni pokazatelji razvoja in izbrane specifične usmeritve prostorskega razvoja, ki bo podrobno raziskan v naslednjih delovnih paketih. Odgovore smo združili v osem glavnih problemov. V osrednjih območjih se soočamo s **pritisiki prometa in aglomeracijski procesi**, v robnih z **marginalizacijo podeželja**. Subvencije sicer lahko nekoliko upočasnijo proces zapuščanja teh obrobni območij, preprečile pa ga ne bodo. Glavne nevarnosti so depopulacija, staranje prebivalstva in izolacija, ker se storitve zgoščajo bolj v središčih. Najpomembneje bo zmanjšati te neenakosti, in sicer z izboljšanjem konkurenčnosti podeželja. **Širjenje mest** pomeni vedno hujši boj za ugodna zemljišča v dolinah in ravninah. Po mnenju nekaterih predstavljajo današnji pritiski manjšo grožnjo, kot so jo pred nekaj desetletji v obdobju najradikalnejših sprememb v pokrajini.

Zelo pomemben pojav je tudi turizem. Sogovorniki navajajo sobivanje različnih oblik turizma: **množičnega turizma**, ki zahteva velika vlaganja in nenehno odkrivanje novih tržišč ter **drobnih turističnih dejavnosti**, kot sta na primer kmečki turizem in pohodništvo. Po napovedih bo povpraševanje po kmečkem turizmu naraščalo, kljub temu pa ne bo nikoli postal gonilo razvoja panoge. Nekatera naselja v Alpah so preobljudena in za njih je treba najti rešitve za učinkovito obvladovanje pritiskov na okolje. O **učinkih klimatskih sprememb** se danes na široko razpravlja. Naravne nesreče in izguba biološke pestrosti tvorijo le en vidik, drugi je vpliv na turizem: skrajševanje zimske smučarske sezone ali pogostost ekstremnih pojavov, kakršni so izredno močni nalivi ali poplave. Strokovnjaki opozarjajo, da je nemudoma treba začeti s preventivnimi ukrepi, kakršno je uresničevanje možnosti za varčevanje z energijo. Ko govorimo o Alpah, nikakor ne smemo pozabiti omeniti **gorskih gozdov**, enega najbolj tipičnih alpskih habitatov. Ključno vprašanje je, kako ohraniti vse njihove mnogovrstne funkcije, in sicer proizvodno, rekreacijsko, ekološko in zaščitno. Širjenje gozdnih površin bi lahko bila priložnost za oživitvev

gozdnih rezervatov. V ekonomskem pogledu je donosnost gorskih gozdov nizka, v prihodnje pa se lahko poveča obnemem z razvojem pridobivanja energije iz biomase.

Omenjena delovna paketa tvorita široke temelje projekta. Naslednjo skupino tvorijo skoraj končani DP7 in DP8 ter DP9, ki pomenijo podatkovno jedro projekta in njihovi rezultati bodo pripeljali v zaključno, aplikativno obdobje, to je v preverjanje orodij v testnih območjih. Izbor testnih območij in prvo preverjanje pa je naloga našega inštituta. O tem pa več v prihodnjem poročilu.

DIAMONT je droben kamenček v mozaiku mednarodnega sodelovanja, v katerega je vpet GIAM ZRC SAZU, vendar nam odpira številne nove možnosti in nove perspektive. Tako kot z vsemi Interreg projekti je tudi z njim povezana zapletena in obsežna birokracija, ki jo nadgrajuje slovenska posebnost, to je nezadostno nacionalno sofinanciranje. Bili smo uspešni na razpisu in pridobili maksimalnih 15 % sredstev Ministrstva za okolje in prostor, ki skupaj z evropskimi sredstvi zagotavljajo 90 % pokritje. 10 % »luknja« ob skoraj enoletnem zamiku dotoka evropskih sredstev pa povzročata nemalo težav v sistemu, kjer je ves pridobljen denar namenski.

Več informacij o projektu (tudi v slovenskem jeziku) na strani <http://diamont.uibk.ac.at>.

Mimi Urbanc

3. srečanje projektnih partnerjev mednarodnega projekta R.A.V.E. Space

Varšava, Poljska, 4.–7. 4. 2006

Srečanje raziskovalcev in strokovnjakov iz petih evropskih držav v Varšavi je bilo namenjeno predstavitvi delnih rezultatov in usklajevanju nadaljnjih aktivnosti projekta z akronimom R.A.V.E. Space, ki v okviru programa Interreg IIIB CADSES poteka že od marca 2005. Slovenski raziskovalci in strokovnjaki imamo pri ambiciozno zastavljenem projektu pomembno vlogo, saj je vodilni partner projekta R.A.V.E. Space Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. Vodenje projekta je zaupano Poloni Demšar Mitrovič z Direktorata za prostor. Slovenijo zastopajo še Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter Ljubljanski urbanistični zavod. K sodelovanju je bilo povabljenih pet tujih partnerjev iz območja CADSES, Srednje, Jadranske, Podonavske in Jugovzhodne Evrope, in sicer: CEI (*Central European Initiative*) in DPAU (*Dipartimento di Progettazione Architettónica e Urbana, Università degli Studi di Trieste*) iz Italije, *Fundacja Innowacja* iz Poljske, Regija Jonskih otokov iz Grčije in *Zavod za školstvo* iz Črne gore.

Srečanje na Poljskem je organizirala *Fundacja Innowacja*, nevladna in neprofitna organizacija, ki jo je leta 1989 ustanovil dr. Wojciech Pomykało, ki osebno sodeluje tudi pri predstavljenem projektu. Njihova dejavnost je usmerjena v eksperimentalno in inovativno izobraževanje, zato so leta 1996 v ustanovili Varšavsko šolo za socialne in ekonomske študije, od leta 2002 pa razvijajo tudi lastno televizijsko postajo EDUSAT, ki jim omogoča izobraževanje na daljavo. Izkušnje poljskih partnerjev bodo vsekakor koristne za doseganje ciljev projekta R.A.V.E. Space.

Namen aplikativnega projekta s popolnim naslovom *Raising Awareness of Values of Space through the Process of Education* je dopolniti obstoječe izobraževalne programe sodelujočih držav z učnimi vsebinami in metodami, ki bi pripomogle k boljši ozaveščenosti mladih o vrednotah prostora in njegovega načrtovanja v smeri trajnostnega razvoja. Kajti le takšen razvoj bo zagotovil človeka dostojno življenje in blaginjo prihodnjih generacij. Projekt R.A.V.E. Space je tako le eden od kamenčkov v mozaiku Desetletje Združenih narodov za izobraževanje za trajnostni razvoj, kot je obdobje 2005–2015 poimenovala Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO). Vzporedno s spremembo gospodarskega in političnega sistema je Slovenija tudi v okoljsko politiko in prakso začela vnašati načelo trajnostnega razvoja.

Želja sodelujočih pri projektu je torej, da bi obstoječe učne vsebine prepletli z nekaterimi novimi vsebinami, ki bi učence učinkoviteje usmerjale k prepoznavanju vrednot prostora, k pravilnemu ravnanju z okoljem in k celostnemu razumevanju vzrokov in posledic posegov človeka v prostor. Zato so aktivnosti pri projektu usmerjene: